

Наукові перспективи
Видавнича група

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ У СУЧАСНІЙ
НАУЦІ

№9 (15)

2023

*Серія: історія та
археологія,
державне
управління,
економіка,
педагогіка,
техніка,
право*

*Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея
докторів наук з державного управління»
Громадська організація «Асоціація науковців України»
Науковий парк Національного Авіаційного Університету*

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Актуальні питання у сучасній науці»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка»,
Серія «Державне управління», Серія «Техніка»,
Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 9(15) 2023

Київ – 2023

*Public Scientific Organization «Ukrainian Assembly of
Doctors of Sciences in Public Administration»
Public Organization «Association of Scientists of Ukraine»
Scientific Park of the National Aviation University*

within the work of the Publishing Group "Scientific Perspectives"

«Current issues in modern science»

*("Pedagogy" Series, "Law" Series, Economy Series,
"Public Administration" Series, "Technology" Series,
"History and Archeology" Series)*

Issue № 9(15) 2023

Kyiv – 2023

«Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2023. № 9(15) 2023. С. 951.

Свідоцтво про державну реєстрацію Серія Серія КВ № 25116-15056Р.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із права (спеціальність - 081 Право), економіки (спеціальність - 051 Економіка), педагогіки (спеціальність - 014 Середня освіта) та державного управління (спеціальність - 281 Публічне управління та адміністрування).

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2023 № 185 журналу присвоєно категорію "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія)

Рекомендовано до друку Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 11.09.2023, № 3/9-23).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), Міждержавної гільдії інженерів консультантів, громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Журнал публікує оригінальні дослідницькі та оглядові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів державного управління, права, економіки, історії, педагогіки, техніки для їх інтеграції у європейський, світовий науковий простір. Цільова аудиторія: науковці, працівники вищих навчальних закладів та наукових інституцій, здобувачі вищої освіти, а також фахівці тематики журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Scopus (IS), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор: Дачій Олександр Іванович — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Балабасва (Дорошенко) Катерина Вікторівна — кандидат технічних наук, доцент кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Гбур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- Закієв Іслам Муса-Оглан - старший науковий співробітник кафедри підтримання льотної придатності авіаційної техніки Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Іванченко Євгенія Вікторівна — кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Ігнатів Сергій Ромуальдович - доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- Кавіліна Ганна Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)

- Кардаш Оксана Любомирівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматики, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Карускевич Михайло Віталійович - доктор технічних наук, професор, професор кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Катеринчук Іван Степанович - доктор технічних наук, професор кафедри телекомунікаційних та інформаційних систем Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Кінзерявий Василь Миколайович — кандидат технічних наук, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)
- Ковтун Владислав Юрійович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Корченко Анна Олександрівна — доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Корченко Олександр Григорович — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національного університету охорони здоров'я України імені П.А.Шушника (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Крижина Наталія Павлівна – доктор наук державного управління, професор, Заслужений лікар України, директор Навчально-Наукового медичного інституту Київського міжнародного університету (Київ Україна)
- Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (Київ, Україна)
- Маслак Тетяна Петрівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- Новак-Каляєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України (Львів, Україна)
- Огієнко Альона Володимирівна - доктор економічних наук, доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПрН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Орлова Наталія Сергіївна — доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Київ, Україна)
- Павлова Олена Миколаївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

- Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- Сапожніков Станіслав Володимирович - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Університету імені Альфреда Нобеля (Дніпро, Україна)
- Сидоренко Вікторія Миколаївна —асистент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Сирник Ярослав - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)
- Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- Соцілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Терещенко Юрій Матвійович — доктор технічних наук, професор, лауреат Державної премії в області науки і техніки України, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- Хохлачова Юлія Євгенівна — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Якущенко Олександр Сергійович — кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Економіка»

Busarieva T.G. <i>FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF JAPAN'S NEW ECONOMY</i>	16
Копытко М.І., Моуса Т.У. <i>MARKETING TOOLS FOR FORMING INNOVATIVE AND SAFE POTENTIAL OF AN ENTERPRISE</i>	25
Корецька О.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ ПРИ НАДАННІ ОСНОВНИХ ТА ДОПОМІЖНИХ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ</i>	34
Костюк В.С., Ревуцька А.О., Пархоменко Л.А., Фротер О.С. <i>ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ЯК ПРІОРИТЕТ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД</i>	45
Кукель Г.С., Роледерс В.В., Мазур В.Г. <i>ТРАНСФОРМАЦІЙНА МОДЕЛЬ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ. ПОГЛЯД НА СОЦІАЛЬНУ ДИЛЕМУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОКУПКИ</i>	59
Лисиця Н.М., Ястремська О.О., Вдовічена О.Г. <i>СТРАТЕГІЇ ВЕДЕННЯ ДІЛОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ В УКРАЇНСЬКОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ</i>	74
Нечипоренко Я.Є. <i>УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА ШЛЯХОМ ВИЗНАЧЕННЯ СТУПЕНЮ ІННОВАЦІЙНОСТІ ЕКОНОМІКИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД</i>	83
Нечипорук О.В. <i>ФОРМУВАННЯ, ДІАГНОСТИКА ТА ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В КОЛЕКТИВІ</i>	106
Овчаренко Т.С. <i>ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ</i>	122

Станіславик О.В., Коваленко О.М. 140
РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ПЕРСОНАЛУ В ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

СЕРІЯ «Державне управління»

Jinping Li, Melnychenko A.A. 153
THE FEATURES OF THE STATE POLICY OF SOME SCO COUNTRIES IN THE FIELD OF INTERNATIONALIZATION OF SCIENTIFIC AND INNOVATIVE ACTIVITIES

Бойко Л.В. 167
СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ВЛАДНО-ГРОМАДСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Гасюк І.Л., Баюк М.І. 181
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ В МІЖНАРОДНІЙ ПРАКТИЦІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Іськів І.Я. 199
АНАЛІЗ СИСТЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Кравченко М.В. 206
СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ПОТРЕБИ, ПРОБЛЕМИ, МОЖЛИВОСТІ

Нестерова М.О., Стойка А.В. 217
ЕФЕКТИВНІ КОМУНІКАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТИ-ГРОМАДИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Олешко О.М. 231
УЯВНИЙ КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ НА ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ

Плецан Х.В. 240
СОЦІОКУЛЬТУРНІ ВИМІРИ ФОРМУВАННЯ УСПІШНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Потеряйко С.П., Белікова К.Г., Твердохліб О.С. 257
ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

- Радченко О.О., Карлов Т.В.** 270
ГЛОБАЛЬНІ КОНФЛІКТИ ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА СУЧАСНИХ ДЕРЖАВ
- Шалько М.Н.** 285
ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
- Шевчук О.А., Рвач А.М.** 294
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТРАНСКОРДОННИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ
- Яровой Т.С., Дрига Д.** 313
КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СТАНУ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

СЕРІЯ «Право»

- Vlahodarnyi A.M.** 322
PREVENTION AND SETTLEMENT OF CONFLICTS OF INTEREST WITH GOVERNMENT OFFICIALS WHEN CARRYING OUT TEACHING ACTIVITIES IN THE CASE OF COMBINING THEM WITH OTHER ACTIVITIES: LEGAL ASPECTS
- Fedchyshyn S.A., Harashchuk V.M.** 333
ANTI-CORRUPTION RESTRICTIONS ON RECEIVING GIFTS FROM OFFICIALS OF STATE BODIES IN CONDITIONS OF CONFLICT OF INTEREST: EU EXPERIENCE
- Pronevych O.S.** 345
WAYS OF TRANSFERRING ENTERPRISE OR CORPORATE RIGHTS TO MANAGEMENT BY PUBLIC OFFICERS IN CONDITIONS OF CONFLICTS OF INTEREST: ADMINISTRATIVE AND LEGAL ASPECT
- Агапова О.В., Белікова М.І., Федчишин С.А.** 356
ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ

Арабаджи Н.Б. <i>ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ДЕРЖАВАХ ЄВРОПИ</i>	366
Артюхов Є.С. <i>ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ІНСТИТУТУ ОМБУДСМЕНА В УКРАЇНІ</i>	378
Бігун В.М. <i>НАЦІОНАЛЬНА РАДА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ТЕЛЕБАЧЕННЯ І РАДІОМОВЛЕННЯ ЯК ПРОВІДНИЙ СУБ'ЄКТ У СФЕРІ МЕДІА</i>	387
Гаран О.В. <i>ОГЛЯД ОСНОВНИХ НОВЕЛ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ</i>	403
Гудкова Г.С. <i>НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ</i>	415
Кадикало О.І. <i>СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА</i>	423
Колісниченко А.С. <i>ПОНЯТТЯ ДОБРОСОВІСНОСТІ ЯК ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВОЇ КАТЕГОРІЇ З ОГЛЯДУ НА ЇЇ СЕМАНТИЧНУ ХАРАКТЕРИСТИКУ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ</i>	434
Кузьменко О.В., Чорна В.Г., Островський С.О. <i>ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ</i>	450
Мазур А.В., Кунєв Ю.Д. <i>РОЛЬ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СКАРГИ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ МИТНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ</i>	461
Мельничук О.Ф., Саліхов О.О. <i>ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ ДЛЯ ПОТРЕБ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ</i>	476

Мулик К.Т. <i>ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ У ПОЛОЖЕННЯХ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА, ЯК ОСНОВА ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ</i>	486
Нікіфорова Т.І. <i>ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ</i>	494
Ольховик Л.А. <i>ЗАХИСТ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ЛЮДИНИ НА ЖИТТЯ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ рф</i>	508
Оніщик Ю.В. <i>ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН</i>	520
Островський С.О. <i>ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЗІ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ УКРАЇНИ ТА ІНШИМИ ВІЙСЬКОВИМИ ФОРМУВАННЯМИ ЩОДО НАДАННЯ ВІДСІЧІ ЗБРОЙНІЙ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКИМ ЗАГАРБНИКАМ</i>	531
Павловська Н.В. <i>АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ВІДНОСИН</i>	542
Пунда О.О. <i>КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ: КРИМІНОЛОГІЧНИЙ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ПРОТИДІЇ ЗАЛУЧЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ</i>	551
Сергієнко Н.А. <i>ДО ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕЄСТРУ РІШЕНЬ, ВИКОНАННЯ ЯКИХ ГАРАНТУЄТЬСЯ ДЕРЖАВОЮ, ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ</i>	563

- Сімоненко О.О.** 573
*ПРАВОВІ Й СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНІ ОСОБЛИВОСТІ
ПРЕДСТАВНИКІВ ІСЛАМСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ІРАН*
- Томляк Т.С.** 584
*ПРОБЛЕМИ СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ НА УТРИМАННЯ
ДИТИНИ З ЗАКОРДОНУ*
- Шерстюк В.Д.** 595
*МОРАЛЬНА ШКОДА ТА ЇЇ ВІДШКОДУВАННЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ
ДОКТРИН ПРИЧИННОГО ЗВ'ЯЗКУ МІЖ ШКОДОЮ І
ПРОТИПРАВНИМ ДІЯННЯМ*
- Шинкарьов Ю.В.** 608
*ЩОДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ПРИМУСОВОГО ВІДБРАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ЗРАЗКІВ*
- Яра О.С., Гулак О.В., Слюсаренко С.В., Мосьондз С.О.,
Данилюк Ю.В.** 617
*ПУБЛІЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ОБ'ЄКТАМИ СТРАТЕГІЧНОГО
ЗНАЧЕННЯ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ
ТЕРИТОРІЇ*

СЕРІЯ «Педагогіка»

- Lunhol O.M.** 630
*RESEARCH OF MODERN CYBER THREATS IN THE
EDUCATIONAL ENVIRONMENT*
- Murzina O.A., Hrinivetska N.V., Matvieishyna T.M., Vovchenko M.B.,
Sherbacov M.S.** 642
*VISUALIZATION OF THE HUMAN BODY BY USING 3D
TECHNOLOGIES IN THE STUDY OF «HUMAN ANATOMY» IN
MEDICAL UNIVERSITIES*
- Афанасьєв А.О., Софіян Д.В., Серховець С.В.** 651
*РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ
ОФІЦЕРІВ КІНОЛОГІЧНИХ ПІДРОЗДІЛІВ У ПРОЦЕСІ
НАВЧАННЯ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ*

- Бельдій А.О., Волошина О.В., Пінаєва О.Ю.** 662
ФУНКЦІЇ ДЕОНТОЛОГІЧНОГО КОМПОНЕНТУ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР
- Біланюк В.І., Котик Л.І.** 673
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ЯК ОБ'ЄКТ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ГЕОГРАФІЇ (НА ПРИКЛАДІ ОПІ СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ГЕОГРАФІЯ) ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Вишневська Г.П.** 687
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ЕТНОКУЛЬТУРНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВЧИТЕЛІВ
- Губенко І.Я., Василенко І.О., Починок Т.О., Маруш І.В.** 698
ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ
- Качмар О.В.** 705
ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ
- Коробко Ю.В., Остапко Л.О., Бровата О.Б., Дорошенко Т.М., Ільченко О.В.** 718
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ
- Корольова Н.Л., Оверчук О.В., Пабат М.А.** 730
ІНТЕНСИВНЕ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ФІЛОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА В УМОВАХ ЗБІЛЬШЕННЯ ВПЛИВУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ОСВІТНІ ПРОЦЕСИ
- Кукса Н.Г.** 743
ВПРОВАДЖЕННЯ ГРУПОВОГО НАВЧАННЯ СЕРЕД СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»
- Мамчур О.І., Ванда І.В., Котик Л.І.** 752
АКТУАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСЦИПЛІНИ “РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ” В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СЕРЕДНЬОЇ І ВИЩОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ

- Марущак О.В., Зузяк Т.П., Соловей В.В., Кізім С.С.** 770
*СИНЕРГІЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЗАСОБІВ
НАЦІОНАЛЬНОГО ОРНАМЕНТУ У ФОРМУВАННІ ЕСТЕТИЧНИХ
УЯВЛЕНЬ ФАХІВЦІВ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВА*
- Миколайко В.В., Величко С.П.** 782
*ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ
ІКТ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС З ФІЗИКИ*
- Олексін Ю.П., Цецик С.П., Цецик Я.П.** 798
*ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ «ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ»*
- Павлюк В.І., Бондар Г.О.** 808
*ПІДГОТОВКА СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В
УМОВАХ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ*
- Рижанова А.О.** 816
*СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З МОЛОДДЮ З
ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У ВОЄННИЙ ТА ПОСТ
ВОЄННИЙ ЧАСИ*
- СЕРІЯ «Історія та археологія»**
- Візер С.О., Двірна К.П.** 827
*ІДЕЯ ЦЕРКОВНОЇ ЄДНОСТІ В РУСЬКОМУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОМУ
СЕРЕДОВИЩІ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ 20-Х РОКІВ XVII СТ.*
- Кугутяк М.В., Єгрешій О.І., Королько А.З.** 840
*ПИСЕМНІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МІСІОНЕРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА ІСУСА У ЛЬВІВСЬКІЙ
АРХІДІЄЦЕЗІЇ (XIX – ПОЧАТОК XX СТ.)*
- Лазуренко В.М.** 854
*АГРАРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ В РОКИ
НЕПУ (1921– 1929 рр.) ЗА МАТЕРІАЛАМИ СТУДІЙ
КРАЄЗНАВЦІВ ЧЕРКАЩИНИ*
- Маслюк О.Г.** 871
*ФОРМУВАННЯ ІДЕОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ РАДЯНСЬКОГО
КІНЕМАТОГРАФУ В ЗАВЕРШАЛЬНИЙ ПЕРІОД ДРУГОЇ
СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1943–1945 РР.)*

Матушок Г.С. <i>ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УРСР У РОКИ ХРУЩОВСЬКОЇ «ВІДЛИГИ»</i>	882
Мельничук О.А., Долинна А.С. <i>ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КАМ'ЯНЕЦЬ- ПОДІЛЬСЬКОГО ПЕДІНСТИТУТУ У ЧАСИ ХРУЩОВСЬКОЇ «ВІДЛИГИ»</i>	894
Романюк І.М., Зінько Ю.А., Долинна А.С. <i>ПОЛІТИКА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ОСВІТИ НА ПОДІЛЛІ В ПЕРІОД ХРУЩОВСЬКОЇ «ВІДЛИГИ»</i>	906
Святець Ю.А. <i>ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ СМЕРТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ГОЛОДОМОРУ 1932–1933 РР. (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)</i>	914
Томенчук Б.П., Жерноклеєв О.С. <i>ПРОБЛЕМА ХРИСТІЯНІЗАЦІЇ ТА КИРИЛО-МЕФОДІЇВСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ ХРИСТІЯНСТВА НА ТЕРЕНАХ ВОЛИНІ І ПРИКАРПАТТЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРИОГРАФІЇ</i>	929

УДК 347.635

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9\(15\)-584-594](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9(15)-584-594)

Томляк Таїса Сергіївна доктор філософії в галузі права, доцент кафедри права факультету менеджменту та права, Вінницький національний аграрний університет, вулиця Сонячна, 3, м. Вінниця, 21008, тел.: (098) 6393144, <https://orcid.org/0000-0001-9147-1470>

ПРОБЛЕМИ СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ НА УТРИМАННЯ ДИТИНИ З ЗАКОРДОНУ

Анотація. В статті проаналізовано національні та міжнародні нормативно-правові акти, які регулюють сімейні правовідносини щодо стягнення аліментів з боржників, які проживають за межами країни.

Автором проаналізовано проблемні питання застосування чинного законодавства у цій сфері і запропоновано внести зміни та доповнення до пункту 11 Інструкції про виконання в Україні Конвенції про стягнення аліментів за кордоном, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 29 грудня 2006 року № 121/5 наступного змісту: «до клопотання додаються належним чином оформлені судом, що виніс рішення, такі документи: а) копія рішення суду/постанови; б) довідка про те, що рішення набрало законної сили; в) довідка про те, що відповідач був належним чином повідомлений про день судового засідання, та копії документів, що це підтверджують, якщо відповідач не брав участі в судовому засіданні; г) копія протоколу судового засідання (або журналу судового засідання), під час якого справу про стягнення аліментів було розглянуто по суті; г) фотокартка стягувача.

До клопотання також додається довідка про часткове виконання або невиконання рішення на території України, яка має бути належним чином оформлена державним/приватним виконавцем.»

Також, автором зроблено висновок, що незалежно від того в якій країні проживає платник аліментів, аліменти на утримання дитини мають сплачуватись своєчасно та в достатній мірі, щоб забезпечити належні умови життя та розвитку дитини, забезпечуючи її найкращі інтереси.

Поряд з цим, автором запропоновано вдосконалити інші норми національного та міжнародного законодавства в питаннях стягнення аліментів на утримання дитини, які давали б змогу пришвидшити стягнення аліментів з боржників, які виїхали за кордон.

Ключові слова: аліменти, права дитини, батьки, боржник, судовий спір.

Tomliak Taisa Serhiyivna doctor of Philosophy in Law (PhD), Associate Professor of the Department of Law, Faculty of Management and Law, Vinnytsia National Agrarian University, Sonyachna St., 3, Vinnytsia, tel.: (098) 639-31-44, <https://orcid.org/0000-0001-9147-1470>

PROBLEMS OF COLLECTION OF CHILD SUPPORT FROM ABROAD

Abstract. The article analyzes national and international legal acts that regulate family legal relations regarding the collection of alimony from debtors living outside the country.

The author analyzed the problematic issues of the application of the current legislation in this area and suggested making changes and additions to paragraph 11 of the Instructions on the implementation in Ukraine of the Convention on the collection of alimony abroad, approved by the order of the Ministry of Justice of Ukraine dated December 29, 2006 No. 121/5 with the following content: "the following documents, properly executed by the court that issued the decision, shall be attached to the petition: a) a copy of the court decision/resolution; b) a certificate stating that the decision has entered into legal force; c) a certificate that the defendant was duly notified of the day of the court session, and copies of documents confirming this, if the defendant did not participate in the court session; d) a copy of the protocol of the court session (or the journal of the court session), during which the case of alimony recovery was considered on its merits; e) photo card of the debt collector.

The petition is also accompanied by a certificate of partial execution or non-execution of the decision on the territory of Ukraine, which must be duly executed by a state/private executor."

Also, the author concluded that regardless of the country in which the payer of alimony lives, alimony for the maintenance of the child should be paid in a timely manner and to a sufficient extent to ensure proper conditions for the child's life and development, ensuring his best interests.

Along with this, the author proposed to improve other norms of national and international legislation in matters of collection of alimony for child support, which would make it possible to speed up the collection of alimony from debtors who have gone abroad.

Keywords: alimony, child rights, parents, debtor, litigation.

Постановка проблеми. Захист прав, свобод та найкращих інтересів дитини є актуальним питанням для наукової спільноти. Поряд з цим, в умовах воєнного стану збільшилась кількість судових справ про стягнення аліментів

з боржників, які перебувають за кордоном. Тому актуальним залишається дослідження аліментних правовідносин за участю органів юстиції іноземних держав.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Юридичні аспекти сплати аліментів досліджувались такими науковцями, як І. В. Жилінкова, З. В. Ромовська, О. М. Пергамент, Л. В. Красицька, С. Я. Фурса, Л. В. Сапейко Є. І. Фурса, В. І. Труба та іншими. Однак, під час застосування спеціальних норм права у сфері захисту прав дітей, в тому числі під час стягнення аліментів з боржників, які перебувають за кордоном виникає необхідність внесення змін до низки нормативно-правових актів, які регулюють дану сферу відносин. Відповідно, особливості виконання аліментних зобов'язань з боржників, які перебувають за кордоном потребують подальшого дослідження.

Метою статті є висвітлення проблемних питань стягнення аліментів з боржників, які перебувають за кордоном.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до статті 180 Сімейного кодексу України, батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття [1].

Відповідно до положень статті 141 Сімейного кодексу України, мати, батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебували вони у шлюбі між собою. Розірвання шлюбу між батьками, проживання їх окремо від дитини не впливає на обсяг їхніх прав і не звільняє від обов'язків щодо дитини, крім випадку, передбаченого частиною 5 статті 157 Сімейного кодексу України [1].

Згідно з частиною 4 статті 76 Закону України «Про міжнародне приватне право» однією з підстав визначення підсудності справ судам України є факт проживання позивача у справі про сплату аліментів або про встановлення батьківства в Україні [2].

Згідно зі статтею 77 цього Закону підсудність судам України є виключною, якщо у справі, яка стосується правовідносин між дітьми та батьками, обидві сторони мають місце проживання в Україні [2].

Статтею 28 Цивільного процесуального кодексу України визначено, що позови про стягнення аліментів, збільшення їх розміру, оплату додаткових витрат на дитину, стягнення неустойки (пені) за прострочення сплати аліментів, індексацію аліментів, зміну способу їх стягнення, про визнання батьківства відповідача можуть подаватися також за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача [3].

Відповідно до ч. 1, 2 ст. 27 Конвенції ООН про права дитини від 20.11.1989 року, яка ратифікована Постановою Верховної Ради України №789 XII від 27.02.1991 року та набула чинності для України 27.09.1991 року, держава визнає право кожної дитини на рівень життя, необхідний для

фізичного, розумового, духовного, морального і соціального розвитку дитини. Батьки або інші особи, які виховують дитину несуть основну відповідальність за забезпечення в межах своїх здібностей і фінансових можливостей умов життя, необхідних для розвитку дитини [4].

Також дана Конвенція слугувала підґрунтям для укладення численних договорів між Україною та державами-учасницями про надання правової допомоги, завдяки яким такі держави зобов'язуються здійснювати всі необхідні заходи для забезпечення порядку утримання дитини батьками або опікунами, як всередині країни проживання, так і за її межами.

Поряд з цим, є країни з якими в Україні не укладено договорів про надання правової допомоги. В такому випадку стягнення аліментів на дитину здійснюється в Порядку стягнення аліментів на дитину (дітей) у разі виїзду одного з батьків для постійного проживання в іноземній державі, з якою не укладено договір про подання правової допомоги, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 року № 1203 [5].

Відповідно до Сімейного кодексу України утримання дітей може забезпечуватись батьками добровільно, але іноді виникають ситуації, коли слід примусово стягувати з батьків необхідну суму. Батьки мають право укласти договір про сплату аліментів на дитину, у якому визначити розмір та строки виплати. Умови договору не можуть порушувати права дитини, які встановлені Сімейним кодексом України [1].

Багато батьків вважають, що виїхавши за кордон на постійне місце проживання їм вдасться уникнути необхідності сплачувати аліменти на утримання своєї дитини. Однак, за національним та міжнародним законодавством батьки зобов'язані створювати дітям належні умови для життя, забезпечувати мінімально необхідними речами, що потрібні для їх життя та розвитку, забезпечувати їх найкращі інтереси. Цей обов'язок є однаковий для кожного із батьків, незалежно від того, в якій країні проживають батьки.

Вважаємо, що одним із питань, яке потребує законодавчих змін є розмір аліментів на дитину відповідного віку. Адже, станом на вересень 2023 року мінімальний розмір аліментів на дитину віком до 6 років становить — 1 136 гривень; віком від 6 до 18 років — 1 416,50 гривні; — віком від 18 до 23 років (якщо дитина продовжує навчатися) — 1 342 гривень незалежно від потреб дитини. Такий розмір аліментів є занадто малим для забезпечення нормальних умов життя дитини. Тому національним законодавчим органам необхідно переймати досвід інших країн світу в даній сфері правовідносин.

Так, законодавством Канади передбачено, що розмір аліментів становить 33,6–55% сукупного доходу сім'ї. Середня заробітна плата жителя Канади станом на кінець 2018 р. становить 4 000 канадських доларів. У Сполучених Штатах Америки (далі – США) частка на забезпечення дітей (або одного із членів колишнього подружжя) іноді сягає 50% доходу аліментника [6].

У Великобританії аліменти виплачуються за рішенням суду до 16 років, а в разі навчання дитини – до 20 років. Розмір установлених аліментів та стан їх сплати визначає Child Support Agency. Відповідно до формули розрахунку, сума сплати становить певний відсоток від доходів одного з батьків, даний відсоток залежить від кількості дітей [7, с. 8].

У середньому в більшості європейських та американських країн розмір аліментів становить приблизно 30% від доходу того з батьків, який їх сплачує. Законодавство Німеччини передбачає, що мінімальний розмір аліментів на дитину за доходу платника аліментів до 1 500 євро становить: для дітей віком до 6 років – від 317 до 328 євро, віком від 6 до 11 років – 376 євро, віком від 12 до 17 років – 440 євро, а для дорослих дітей – 504 євро. У Латвії розмір аліментів на кожну дитину з народження до 7 років становить 23% від суми мінімальної заробітної плати, або 98,90 євро на місяць. Для дітей від 7 до 18 років та для повнолітніх дітей до 21 року, які продовжують навчання, розмір виплат становить 27,5% від розміру мінімальної заробітної плати, або 118, 25 євро на місяць [6].

Питання стягнення аліментів на утримання дитини, коли один з батьків проживає за кордоном, є складним та потребує часу, однак може бути вирішеним. Україна, на сьогоднішній день є учасницею багатьох міжнародних договорів, які надають можливість стягувати аліменти з закордону. До того ж, Україна ратифікувала Конвенцію про стягнення аліментів за кордоном від 20 червня 1956 року [8] та Конвенцію про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших видів сімейного утримання від 23 листопада 2007 року [9].

Поряд з цим, наказом Міністерства юстиції України від 29 грудня 2006 року № 121/5 затверджено Інструкцію про виконання в Україні Конвенції про стягнення аліментів за кордоном, яка визначає спрощену процедуру стягнення аліментів на дитину або утримання на іншого члена сім'ї згідно з Конвенцією у відносинах з такими державами, які є її сторонами: Австралія, Алжир, Аргентина, Барбадос, Бельгія, Білорусь, Боснія і Герцеговина, Бразилія, Буркіна-Фасо, Ватикан, Великобританія, Гаїті, Гватемала, Греція, Данія, Еквадор, Естонія, Ізраїль, Ірландія, Іспанія, Італія, Кабо-Верде, Казахстан, Кіпр, Киргизстан, Колумбія, Німеччина, Ліберія, Люксембург, Македонія, Мексика, Молдова, Монако, Марокко, Нігер, Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Пакистан, Польща, Португалія, Румунія, Сейшели, Сербія, Словаччина, Словенія, Суринам, Туніс, Туреччина, Уругвай, Угорщина, Філіппіни, Фінляндія, Франція, Хорватія, Центральнаафриканська Республіка, Чехія, Чилі, Швейцарія, Швеція, Шрі-Ланка. У разі, коли між Україною та будь-якою з договірних сторін цієї Конвенції діє інший міжнародний договір, що регулює питання визнання і виконання судових рішень, виконання доручень про вручення документів або отримання доказів за кордоном, можуть застосовуватись положення відповідного міжнародного договору [10].

За загальним правилом рішення суду України підлягає виконанню на території іншої держави після його визнання. Для визнання рішення суду України можна звернутися з клопотанням про визнання та виконання відповідного рішення як в суд України, що прийняв відповідне рішення, так і безпосередньо до компетентного органу держави проживання боржника.

На сьогоднішній день, громадяни України, для того щоб стягнути аліменти на утримання дитини з особи, яка проживає за кордоном, можуть звернутися до компетентного органу іноземної країни, де проживає боржник (особа яка має сплачувати аліменти): або із заявою про стягнення аліментів з відповідача (боржника), який працює за кордоном; або з клопотанням про визнання і виконання рішення суду України про стягнення аліментів на території іншої держави.

У разі, коли відсутнє рішення суду України про стягнення аліментів з відповідача, який проживає за кордоном, або коли згідно із законодавством Договірної Сторони вирішення питання здійснюється за місцем проживання відповідача, або коли потребує вирішення питання про зміну розміру аліментів, до відповідної Договірної Сторони надсилаються документи, необхідні для розгляду справи по суті [10]. Тобто, стягувач звертається із заявою про стягнення аліментів з відповідача (боржника), який проживає за кордоном. Належним чином оформлену заяву, з необхідними доданими документами Міністерство юстиції України надсилає до органу, що приймає, відповідної договірної сторони.

Поряд з цим, усі документи мають надаватися українською мовою разом із перекладом на офіційну мову договірної сторони.

Клопотанням про визнання і виконання рішення суду України про стягнення аліментів на території іншої держави може бути подане якщо питання стягнення аліментів вирішувалося в Україні, і є рішення суду.

Порядок звернення із Клопотанням про визнання і виконання рішення суду України про стягнення аліментів на території іншої держави визначений Інструкцією про виконання в Україні Конвенції про стягнення аліментів за кордоном, затвердженою наказом Міністерства юстиції України від 29 грудня 2006 року № 121/5 [10].

Так, Інструкція встановлює форму клопотання, визначає перелік інформації яку воно повинно містити та які документи мають бути додані до такого клопотання.

Відповідно до пункту 11 Інструкції про виконання в Україні Конвенції про стягнення аліментів за кордоном, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 29 грудня 2006 року № 121/5 (далі – Інструкція), до клопотання додаються належним чином оформлені судом, що виніс рішення, такі документи: а) копія судового рішення; б) довідка про те, що рішення

набрало законної сили; в) довідка про часткове виконання або невиконання рішення на території України; г) довідка про те, що відповідач був належним чином повідомлений про день судового засідання, та копії документів, що це підтверджують, якщо відповідач не брав участі в судовому засіданні; ґ) копія протоколу судового засідання (або журналу судового засідання), під час якого справу про стягнення аліментів було розглянуто по суті; д) фотокартка стягувача [10].

На нашу думку, для якнайшвидшого та позитивного розгляду клопотання за кордоном необхідно до вказаної Інструкції, а зокрема до пункту 11 внести зміни та доповнення, які б могли конкретизувати вимоги до додатків до клопотання.

Так, в Інструкції зазначено, що одним із додатків до клопотання має бути копія судового рішення. Відповідно до частини 1 статті 258 Цивільного процесуального кодексу України, судовими рішеннями є: ухвали, рішення, постанови, судові накази [3]. Тобто, згідно законодавства України до клопотання можуть додавати і таке рішення суду, як судовий наказ, оскільки досить часто саме в наказному провадженні вирішуються справи щодо аліментів на утримання дитини.

Однак, на практиці ж, на підставі судових наказів виконання рішення суду України за кордоном фактично неможливе.

Окрім зазначеного, до клопотання має долучатися і довідка про часткове виконання або невиконання рішення на території України. З аналізу пункту 11 Інструкції вбачається, що така довідка, як і решта документів, має бути належним чином оформлена судом, що виніс рішення. Поряд з цим, довідка про часткове виконання або невиконання рішення на території України не є документом, який має бути наявним у судовій справі. В Україні така довідка може надаватись державним чи приватним виконавцем після відкриття виконавчого провадження, як примусового виконання рішення суду.

Враховуючи вищевикладене, пропонуємо внести зміни до пункту 11 Інструкції, зазначивши, що: «до клопотання додаються належним чином оформлені судом, що виніс рішення, такі документи: а) копія рішення суду/постанови; б) довідка про те, що рішення набрало законної сили; в) довідка про те, що відповідач був належним чином повідомлений про день судового засідання, та копії документів, що це підтверджують, якщо відповідач не брав участі в судовому засіданні; г) копія протоколу судового засідання (або журналу судового засідання), під час якого справу про стягнення аліментів було розглянуто по суті; ґ) фотокартка стягувача.

До клопотання також додається довідка про часткове виконання або невиконання рішення на території України, яка має бути належним чином оформлена державним/приватним виконавцем.»

Зважаючи на практику реалізації визнання і виконання рішення суду України про стягнення аліментів на території іншої держави, зауважимо, що більшість іноземних держав відмовляють у визнанні та виконання рішення суду України та їх території, якщо розмір аліментів на утримання дитини в рішенні суду визначений у частці від заробітку (доходу) чи у відсотках від прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. А отже, для реалізації права стягнення аліментів на утримання дитини шляхом визнання та виконання рішення суду України за кордоном, необхідно за рішенням суду визначити аліменти у твердій грошовій сумі.

До того ж, клопотання має містити інформацію про боржника, в тому числі його адреси протягом останніх п'яти років, рід занять і місце роботи. Однак, зазвичай, якщо боржник ухиляється від сплати аліментів, стягувану така інформація невідома. А отже, відсутність такої інформації становить перешкоди для виконання рішення суду.

З огляду на вищевикладене, на нашу думку, Інструкція має містити вичерпну інформацію та виключний перелік документів, які додаються до клопотання про визнання і виконання рішення суду України на території іншої держави, що дасть змогу пришвидшити процедуру та стягувати з боржника аліменти на утримання дитини.

Поряд з цим, якщо справа про стягнення аліментів на утримання дитини ще не вирішена в суді України, але стягувач прийняв рішення йти шляхом отримання рішення суду України з подальшим визнанням судового рішення та надання дозволу на його виконання на території іншої держави, оскільки боржник перебуває за кордоном, національні суди можуть розглядати такі справи.

Відтак, при порушенні справи про стягнення аліментів, суд може сприяти у отриманні доказів, зокрема, про місце проживання (перебування), місце роботи, заробітної плати. Оскільки, відповідно до частини 1 статті 498 Цивільного процесуального кодексу України, у разі якщо в процесі розгляду справи суду необхідно вручити документи, отримати докази, провести окремі процесуальні дії на території іншої держави, суд України може звернутися з відповідним судовим дорученням до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави (далі - іноземний суд) у порядку, встановленому цим Кодексом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України [3].

Таким чином, буде можливо встановити фактичне місце проживання та дійсний розмір заробітної плати (доходу), а отже можна буде визначити розмір аліментів на утримання дитини в твердій грошовій сумі, та в подальшому безперешкодно стягувати аліменти з боржника який знаходиться на території іншої держави.

До прикладу, аналізуючи судову практику, у справі № 607/15529/17, суд доручав компетентному органу Республіки Італія у встановленому чинним законодавством порядку отримати докази для всебічного, повного, об'єктивного розгляду справи, зокрема, довідку про доходи відповідача [11]. Таким чином, після отримання відповідної довідки, суд встановив розмір аліментів на утримання дитини у твердій грошовій формі, враховуючи фактичний розмір заробітної плати відповідача.

Отже, враховуючи вищевикладене, незалежно від того в якій країні проживає платник аліментів, аліменти на утримання дитини мають сплачуватись своєчасно та в достатній мірі, щоб забезпечити належні умови життя та розвитку дитини, забезпечуючи її найкращі інтереси. Поряд з цим, національне та міжнародне законодавство в питаннях стягнення аліментів на утримання дитини мають містити точні та чіткі відомості, зразки відповідних документів та виключний перелік необхідних документів. Що дало б змогу пришвидшити стягнення аліментів з боржників, які виїхали за кордон.

Висновки. На основі проведених досліджень доцільно зробити наступні висновки:

1. Для якнайшвидшого та позитивного розгляду клопотання про визнання і виконання рішення суду України про стягнення аліментів на території іншої держави необхідно до пункту 11 Інструкції внести зміни та доповнення наступного змісту: «до клопотання додаються належним чином оформлені судом, що виніс рішення, такі документи: а) копія рішення суду/постанови; б) довідка про те, що рішення набрало законної сили; в) довідка про те, що відповідач був належним чином повідомлений про день судового засідання, та копії документів, що це підтверджують, якщо відповідач не брав участі в судовому засіданні; г) копія протоколу судового засідання (або журналу судового засідання), під час якого справу про стягнення аліментів було розглянуто по суті; г) фотокартка стягувача.

До клопотання також додається довідка про часткове виконання або невиконання рішення на території України, яка має бути належним чином оформлена державним/приватним виконавцем.»

2. Незалежно від того в якій країні проживає платник аліментів, аліменти на утримання дитини мають сплачуватись своєчасно та в достатній мірі, щоб забезпечити належні умови життя та розвитку дитини, забезпечуючи її найкращі інтереси. Поряд з цим, національне та міжнародне законодавство в питаннях стягнення аліментів на утримання дитини потрібно вдосконалювати нормами права, які давали б змогу пришвидшити стягнення аліментів з боржників, які виїхали за кордон.

Література:

1. Сімейний кодекс України: закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення 31 серпня 2023 року).

2. Про міжнародне приватне право: закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text> (дата звернення 31 серпня 2023 року).
3. Цивільний процесуальний кодекс України: закон України № 1618-IV від 18.03.2004 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення 30 серпня 2023 року).
4. Конвенція про права дитини: Конвенція, Міжнародний документ від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення 31 серпня 2023 року).
5. Порядок стягнення аліментів на дитину (дітей) у разі виїзду одного з батьків для постійного проживання в іноземній державі, з якою не укладено договір про подання правової допомоги, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 року № 1203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1203-2002-%D0%BF#Text> (дата звернення 31 серпня 2023 року).
6. Зарубіжний досвід боротьби з неплатниками аліментів та законопроект 8296. Міністерство юстиції України: веб-сайт. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/minyust-predstaviv-infografiku-pro-osoblivosti-vidpovidalnosti-neplatnikiv-alimentiv-v-zarubijnih-krainah> (дата звернення 31 серпня 2023 року).
7. Child maintenance: how would the British public calculate what the State should require parents to pay? London: Nuffield Foundation, 2015. 38 с.
8. Конвенція про стягнення аліментів за кордоном: Конвенція, Міжнародний документ від 20 червня 1956 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_425#Text (дата звернення 02 вересня 2023 року).
9. Конвенція про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших видів сімейного утримання: Конвенція, Міжнародний документ від 23 листопада 2007 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_112#Text (дата звернення 02 вересня 2023 року).
10. Інструкція про виконання в Україні Конвенції про стягнення аліментів за кордоном, затверджена наказом Міністерства юстиції України від 29 грудня 2006 року № 121/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-06#Text> (дата звернення 01 вересня 2023 року).
11. Рішення Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 10.09.2020 року у справі №607/15529/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91676540> (дата звернення 01 вересня 2023 року).

References:

1. Simeinyi kodeks Ukrainy: zakon Ukrainy vid 10.01.2002 r. № 2947-III [Family Code of Ukraine: Law of Ukraine dated January 10, 2002 № 2947-III] (2002, january 10). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> [in Ukrainian].
2. Pro mizhnarodne pryvatne pravo: zakon Ukrainy vid 23.06.2005 roku № 2709-IV [On private international law: Law of Ukraine dated June 23, 2005 № 2709-IV] (2005, 23 june). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text> [in Ukrainian].
3. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy № 1618-IV vid 18.03.2004 roku [Civil Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine № 1618-IV of March 18, 2004] (2004, 18 march) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> [in Ukrainian].
4. Konventsiiia pro prava dytyny: Konventsiiia, Mizhnarodnyi dokument vid 20.11.1989 r. [Convention on the Rights of the Child: Convention, International Document dated November 20, 1989] URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text [in Ukrainian].

5. Poriadok stiahnennia alimentiv na dytnu (ditei) u razi vyizdu odnogo z batkiv dlia postiinoho prozhyvannia v inozemnii derzhavi, z yakoiu ne ukladeno dohovir pro podannia pravovoi dopomohy, zatverdzhnyi postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 19 serpnia 2002 roku № 1203 [The procedure for collecting alimony for a child (children) in the case of departure of one of the parents for permanent residence in a foreign country with which an agreement on the provision of legal assistance has not been concluded, approved by Resolution № 1203 of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 19, 2002] (2002, 19 august). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1203-2002-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

6. Zarubizhnyi dosvid borotby z neplatnykamy alimentiv ta zakonoproiekt 8296. Ministerstvo yustytzii Ukrainy: veb-sait. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/minyust-predstaviv-infografiku-pro-osoblivosti-vidpovidalnosti-neplatnikiv-alimentiv-v-zarubijnih-krainah> [in Ukrainian].

7. Alimenty na ditey: yak brytans'ka hromads'kist' rozrakhuye, shcho derzhava maye vymahaty vid bat'kiv platyty? [Child maintenance: how would the British public calculate what the State should require parents to pay?] London: Nuffield Foundation, 2015. 38 c.

8. Konventsiiia pro stiahnennia alimentiv za kordonom: Konventsiiia, Mizhnarodnyi dokument vid 20 chervnia 1956 roku [Convention on the Recovery of Maintenance Abroad: Convention, International Document of June 20, 1956]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_425#Text [in Ukrainian].

9. Konventsiiia pro mizhnarodne stiahnennia alimentiv na ditei ta inshykh vydiv simeinoho utrymanna: Konventsiiia, Mizhnarodnyi dokument vid 23 lystopada 2007 roku [Convention on the International Collection of Child Support and Other Types of Family Support: Convention, International Document of November 23, 2007]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_112#Text [in Ukrainian].

10. Instruksiiia pro vykonannia v Ukraini Konventsii pro stiahnennia alimentiv za kordonom, zatverdzhena nakazom Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 29 hrudnia 2006 roku № 121/5 [Instructions on the implementation in Ukraine of the Convention on the collection of alimony abroad, approved by the order of the Ministry of Justice of Ukraine dated December 29, 2006 № 121/5]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-06#Text> [in Ukrainian].

11. Rishennia Ternopilskoho miskraionnoho sudu Ternopilskoi oblasti vid 10.09.2020 roku u spravi №607/15529/17 [Rishennia Ternopilskoho miskraionnoho sud Ternopilskoi oblasti vid 10.09.2020 roku u spravi №607/15529/17]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91676540> [in Ukrainian].

Журнал
«Актуальні питання у
сучасній науці»

(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка»,
Серія «Державне управління», Серія «Техніка»,
Серія «Історія та археологія»)

Випуск № 9(15) 2023

Підписано до друку: 11.09.2023 р.
Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2.

Видавець:
ФОП Жукова Ірина Віталіївна Свідоцтво серія ДК №7425 від 09.08.2021 р.,
02217, м. Київ, пр. Маяковського Володимира, буд. 4-В, кв. 10

Підготовлено рекламним агентством
«GoToPrint» Адреса, Україна, Київська обл.,
м. Київ, вул. Льва Толстого, 63
e-mail: gotoprint@gmail.com